איאטר הַפֶּלֶךְ מַה נַּגְדוּלָה יִקְר וּנְדוּלָה לְמְרְדְּכִי עַל זָה וַיֹּאמְרוּ נְעֲרֵי הַפֶּלֶךְ משׁרחיי נַעֲרֵי הַפֶּלֶךְ משׁרחיי

לא נַעֲשָׁה עִמוּ דָבָר:

אפתר וג ביקצר וְהָמָן בְּא לַחְצַר הַמְּלֶּךְ מִי בְּמָּלֶךְ הַמִּן בָּא לַחְצַר הַמִּץְנְה בְּמִי בְּמָלֶךְ הְתִּיצונְה בִּית הַמָּלֶךְ הְתִיצונְה מֶּרְהֵבֵי עַל הָעֵץ אֲשֶׁר בַּבִין לֹנוֹ אַמתר וד בַּבִין לֹנוֹ אַמתר וד בַּבִין לַנוֹ אַמרר בַּמְּעַרְ

י אָשֶׁר. י-ין לו: אמת ו ד לְּהָמָן מַהַר קַח אָת לְּהָמָן מַהַר קַח אָת הַלְּבוּשׁ וְאַת יייי הילָבוּשׁ וְאַת יייי

לְמֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בַּשַער הַמֵּלֵך אַל הַפַּל

גליון הש"ם חה בה:

עליך. כלי חרס: ולתעניתו. יום

שלישי לתענית היה שהתחילו להתענות

בי"ד בניסן. ומה שאמר המקרא

ליום אתמול שלישי ויהי ביום השלישי

ותלבש אסתר מלכות ט יום שלישי

לשילות הרצים היה: אם מורע

הוא בא מהם לא תוכל לו: מלמד

שהביאוהו בבהלה. ולא רחץ יפה

מטינופו: שוה. חושש: מלמד שהיחה מחווה כנגד החשורוש.

מרבוי (ד) אתה לומד איש לר ואויב

המן הרע הוהם: נופל. לשון עושה

והולך. נופל ורוצה לזקוף והמלאך

מפילו: וישלך עליו. הקב״ה משליך

פורענות על הרשע בלי חמלה:

מידו ברוח יברח. בני סייעתו

וחבריו בורחים מידו: אחת של

אסתר. שהיה כעום אחשורוש על

מה שעשה המן לחסתר: דבר

שנלטער בו אותו לדיק. לעבד

נמכר יוסף על ידי קנחת חחיו:

הוהות הר"ח

(מ) גמ' למר ליה ההוא היהודים. יש זרע ביהודים שאם חני ליה: (ב) שם כיון אנא מזכית שמור. (ג) רש"י ד"ה שמשי סופר יכו׳ על שצוה כורש וכו׳ מלמד שהיתה וכו' מריבוי תמד שהימני וכו ב.. ב. דבר זה אמה לומד שהיה לה לומר המן הרע הזה אלא שהיתה לומר על לומר על ורוש איש ליכ לכ ני ועל המן הרע העל המן הרע כל כל פדיונס. נ"ב פי׳ אחשורוש הככר הוא ס' מנה וושל סככו שא שי מנוט ושל קדש ק"ל מנה] והמנה כ"ה סלעים ווהמן נתן עשרת אלפים ככרות של חול שהם הי אלפים של הדש והמחלית השהל בעד כ׳ ומעלה נתנו כופר נפש

כורש וביטלו ואף בימי אחשורוש עשה כן שנאמר (שם) ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה: לו הכין. ללורך עלמו: דיסקרסא. כפר: נהרא. ליטול מכס: לרבנן. מלמידיו: הלכום קמילה. דורש בענינו של יום וששה עשר בניסן היה הוא יום מנופת העותר: ואשקול למוייא. ואטול שערי: אסרסינהו. צותה עליהן להחביאן: אומני. ספרים: זווא. זוג של ספרים כעין מספרים:

> ששמשי מוחק וגבריאל כותב אמר רבי אסי דרש ר' שילא איש כפר תמרתא ומה כתב שלממה שלזכותן של ישראל אינו נמחק כתב שלמעלה לא כל שכן ילא נעשה עמו דבר אמר רבא לא מפני שאוהבין את מרדכי אלא מפני ששונאים את המן 2הכין לו תנא לו הכין 3ועשה כן למרדכי אמר ליה מנו מרדכי אמר ליה יהיהודי אמר ליה מובא מרדכי איכא ביהודאי אמר ליה יהושב בשער המלך אמר ליה יים סגי ליה בחד דיםקרתא אי נמי בחד נהרא אמר ליה הא נמי הב ליה אל תפל דבר מכל אשר דברת יויקח המן את הלבוש ואת הסום אזל אשכחיה דיתבי רבנן קמיה ומחוי להו הלכות קמיצה לרבנן כיון דחזייה מרדכי דאפיק לקבליה וסוסיה מיחד בידיה מירתת אמר להו לרבנן האי רשיעא למיקטל נפשי קא אתי זילו מקמיה די לא תכוו בגחלתו בההיא שעתא נתעמף מרדכי וקם ליה לצלותא אתא המן ויתיב ליה קמייהו ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה בזמן שבית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומציה דסולתא ומתכפר ליה אמר להו אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי אמר ליה רשע יּעבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי אמר ליה קום לבוש הני מאני ורכוב האי סוסיא דבעי לך מלכא אמר ליה לא יכילנא עד דעיילנא לבי בני ואשקול למזייא דלאו אורח ארעא לאשתמושי במאני דמלכא הכי שדרה אסתר ואסרתינהו לכולהו בי בני ולכולהו אומני עייליה איהו לבי בני ואסחיה ואזיל ואייתי זוזא מביתיה וקא שקיל ביה מזייה בהדי דקא שקיל ליה אינגד ואיתנח אמר ליה אמאי קא מיתנחת אמר ליה גברא דהוה

חשיב ליה למלכא מכולהו רברבנוהי השתא לישוייה בלאני וספר אמר ליה רשע ולאו ספר של כפר קרצום היית תנא המן ספר של כפר קרצום היה עשרים ושתים שנה בתר דשקלינהו למזייה לבשינהו למאניה

ודחי עשרה אלפי ככרי כספא. שמעתי שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל שהיו שש מאות אלף כשינאו ממנרים ואמר שיתן לאחשורוש כל פדיונס (ה) ודוק ותשכח: לריך

והמן נפן כנד תשפים שנה אמר ליה סק ורכב אמר ליה לא יכילנא דכחישא חילאי מימי תעניתא גחין וסליק כי סליק בעם ביה אמר ליה לא כתיב לכו בנפל אויבך אל תשמח אמר ליה הני מילי בישראל אבל בדידכו כתיב יואתה על במותימו תדרוך יויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו כי הוה נקים ואזיל בשבילא דבי המן חזיתיה ברתיה דקיימא אאיגרא סברה האי דרכיב אבוה והאי דמסגי קמיה מרדכי שקלה עציצא דבית הכסא ושדיתיה ארישא דאבוה דלי עיניה וחזת דאבוה הוא נפלה מאיגרא לארעא ומתה והיינו דכתיב יוישב מרדכי אל שער המלך אמר רב ששת

ששב לשקו ולתעניתו יוהמן גדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש אבל על בתו וחפוי ראש על שאירע לו יוספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו וגו' קרי להו אוהביו וקרי להו חכמיו אמר רבי יוחנן כל האומר דבר חכמה אפילו באומות העולם נקרא חכם אם מזרע היהודים מרדכי וגו' אמרו ליה אי משאר שבמים הוכנות אפילו באונותו הקולם נקוא הוכם יאם מוזע היחודים מודכי הגו אמוד ליה אי משאו שבטים קאתי יכלת ליה ואי משבט יהודה ובנימין ואפרים ומנשה עוררה את גבורתך יכי נפל תפול לפניו אויביך אינך דכתיב בהו יילפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתך יכי נפל תפול לפניו דרש ר' יהודה בר אלעאי שתי נפילות הְללו לְמה אמרוְ לו אומה זו משולה ְלעפר ומשולה ְלכוכבִים כשהן יורדין יורְדין עד עפר וכשהן עולין עולין עד לכוכבים ייוסריסי המְלֹךְ הגיעו ויבהילו מלמד בשהן יודרן יודרן עד עפו וכשהן עולין עד לכוכב בין יודרן עד עפו וכשהן המלך אמרה לו צר זה אינו שהביאוהו בבהלה ייכי נמכרנו אני ועמי וגר' כי אין הצר שוה בנזק המלך אמרה לו צר זה אינו שוה בנזק של מלך איקני בה בושתי וקטלה השתא איקני בדידי ומבעי למקטלי יואמר המלך אחשורוש ויאמר לאחתר המלכה ויאמר ויאמר למה לי אמר, רבי אבהו בתחלה על ידי תורגמן כיון דאמרה ליה ים מדבית שאול קאתינא מיד ויאמר לאסתר המלכה: יותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה ₪ אמר ר' אלעזר מלמד שהיתה מחווה כלפי אחשורוש ובא מלאך וסמר ידה כלפי המן: 15 והמלך קם בחמתו וגו', יוהמלך שב מגנת הְביתן מקיש שיבה לקיְמה ִמה קימה בחימה אף שיבה בחימה ראול בחמתו וגרי ייוהמקך שב מגנת הביתן מקיש שיבה לקימה מה קימה בחימה אף שיבה בחימה החל ואשכח למלאכי השרת דאידמו ליה כגברי וקא עקרי לאילני דבוסתני ואמר להו מאי עובדייכו אמרו ליה דפקדינן המן אתא לביתיה והמן נופל על הממה נופל נפל מיבעי ליה אמר רבי אלעזר מלמד שבא מלאך והפילו עליה אמר ויי מביתא ויי מברא יויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית ייואמר חרבונה וגו' אמר רבי אלעזר אף חרבונה רשע באותה עצה היה כיון שראה שלא נתקיימה עצתו מִיד ברח והיינו דכָתיב יְּוִישלְך עליו ולא יְחמול מידו ברוח יברח בוחמת המלך שככה שתי שכיכות הללו למה אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשורוש ואמרי לה אחת של אסתר ואחת של ושתי פולכלם 

מְרְדֶּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב העיר ויסרא לפניו כבה חָפֵץ בִּיקְרוֹ: אסתר וּ יא 5. בִּנְפּל אוֹיִבְךְּ אַל תִּשְׁמְח וּבִבָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל יָבֶן עָזְרֶךְ וַאֲשֶׁר חֶרֶב מָגַן עָזְרֶךְ וַאֲשֶׁר אִיְבֶיךְ לָךְ וְאַתָּה עַל בְּמוֹתַימוֹ לָךְ וְאַתָּה עַל בְּמוֹתַימוֹ תְדְרֹך: דברים לג כט 7. וַיָּשָׁב מְרְדֶּכֵי אֶל שַׁעַר

אסתר ויב 8. וַיְסַפֵּר הָמֶן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתוֹ וּלְכָל אוֹהֲבָיו אַת אַשְתוּ ולְכְל אַהְבָּיו אַתּ בְּל אֲשֶׁר קְרָדהּ וְיֹאמְרוּ לוֹ הְבְּכִיי וְשָׁרֵב אִשְׁהַרִי אָב מְנַרְע הִיְהוּרִים לְּנְבִי אִשֶּׁר הַחַלוֹתְ לוֹ כִי נְפוֹל תְפֵּוֹל לְבְּנְיוּ אַכתר ויג אסתר ויג יְהוּרָה אַתָּה יוֹדוּךְ אוויני יודר הַינה אינהי יודרן אוויני יודר הערם איניים

אַקיף יְדְף בְּעֹרֶף אֹיְבֶיף יִשְׁתַּחֲווּ לְךְּ בְּנֵי אָבִיף: בראשית מט ח

ומנשה יָבְּיֶבֶּיִּרְי בּיוּיְדָוּוּ אֶוּרּ גְבוּרָתֶךְ וּלְכָה לִישְׁעָתַה קנה: תהלים פג 11. עודם מְדַבְּרִים עמוֹ וְטְרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהָלוּ לְהָבִיא את המו אל המשתה

להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות וְאָלֵּהְ לְצֶבֶּן יִם וְלְשְׁבָּוּוּוּת נִמְבַּרְנוּ הָחֲרַשְׁתִּי כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶּה בְּנֵזֶק הַמֶּלֶךְ:

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְּ אֲנִזְּשָׁנֵּוּ וּשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלָאוֹ לְבּוֹ לַעֲשׁוֹת בַּן: 14. ותאמר אסתר איש

צָר וְאוֹיֵב הָמָן הָרֶע הַזֶּה וְהָמָן נִבְעַת מִלפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִבְעַת מִלפְנֵי הַמֶּלֶךְ אסתר ז ו יהַמַּלְכָּה: והמלה לבקש על נפשו מאסתר